СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 217. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 19. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 217. Jersey City, N. J., Monday, September 19. 1927. THREE CENTS.

АМЕРИКА НЕ ГОДИТЬСЯ НА МИТОВУ ПРОПОЗИЦІЮ ФРАНЦІЇ

ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ФРАНЦІЇ СПЕЦІЯЛЬНИХ ПРИВІЛЕЇВ.

ВАШИНГТОН, 16. вересня.—Американський уряд постановив вислати до Франції ноту в справі митової угоди між Злученими Державами а Францією. Америка не хоче пристати на пропозицію Франції, щоб оперти митові відносини на засаді взаїмности („ресіпросіті"), себто щоби Америка мала супроти Франції такі права, які має Франція супроти Америки.

Америка добивається від Франції признання для себе так званих прав найбільше упривілеєваної держави. Сьому однак Франція противиться з огляду на завист европейських держав.

Ціла Европа слідить за сею митовою боротьбою з великим напруженнем.

СТВОРЕННЄ НАЙБІЛЬШОЇ ФАБРИКИ ДО ВИРОБУ ЕЛЕКТРИКИ.

МАЄ ОБСЛУГОВУВАТИ ТРИ СТЕЙТИ.

НЮ ЙОРК, 16. вересня. — Нині добито остаточно згоди щодо получення кількох великих електрифікаційних підприємств в одно велике підприємство для вибору електрики на весь стейт Ню Йорк, Ню Джерзі та східну частину Пенсилвенії.

До комбінації приступили такі велиланські підприємства, як примірoм Поблик Сервіс Електрик енд Ґез Ко., Филаделфія Електрик, Пенсилвенія Павер енд Лайт Ко. Мають вони разом виставити ряд нових електровень та почати операцію з 1930. року. Одна з нових плянованих електровень буде коштувати 26 міліонів долярів.

ЮНІЯ ВІЗНИКІВ ПОЖИВИ ВИГРАЛА СТРАЙК.

ПІДПРИЄМЦІ СЕЙЧАС ПІШЛИ НА ЗЛАГОДУ.

НЮ ЙОРК. 16. вересня. — Страйк 2,000 візників, розвозячих поживу в сьому місті, який почався тільки позавчора, вже покінчився. Підприємці під натиском крамниць і реставрацій пішли сейчас на злагоду та згодилися дати робітникам 5 долярів тижневої надвижки.

Страйк тревав усего 26 годин.

ПОЛІЦІЯ ЗАЦІКАВЛЕНА ЗАГАДОЧНИМ УБИЙСТВОМ ЛІКАРЯ.

НЕ БАЧИТЬ ПІДТВЕРДЖЕННЯ СЛІВ УДОВИ.

ҐЕМОНТОН, Ню Джерзі, 16. вересня. — Поліція далі шукає за двома Муринами, що мали в лісі вбити др. Вилієма Ліендала, але рівночасно допитується вдови вбитого та слідить за ріжними можливими ключками.

Ґазетярські репортери довідалися між иншим, що поліція не дуже то вірить у слова вдови, яка мала бути свідком убийства, а яка каже, що лікара вбило двох Муринів; поліція саме приглядалася місцеви, де мала розігратися сцена, але не могла найти слідів мущин, а найшла тільки слід жіночої стопи.

Ґазетярі теж цікавляться тим, що поліція стала шукати за одним білим чоловіком, що якийсь час тому назад був великим приятелем лікаря. Поліція на ріжні догади ґазетярів заявляє, що вона не підозріває вдови вбитого та що вона кождої хвилі може покинути бараки стейтової поліції, як тільки захоче.

ПОЛІСМЕН ПОГИБ З РУКИ АРЕШТОВАНОГО.

ПІСЛЯ РАБУНКУ ЖІНОК НА ЦВИНТАРИ.

НЮ ЙОРК, 16. вересня. — Їдучи автом попри цвинтар на Сайпрес Гил, місцевий пломбер Ґезел почув, як жіночі голоси кричали з цвинтаря о поміч. Ґезел здержав автомобіль та вдерся на мур, щоби побачити, що там діється. Йому здавалося, що крики о поміч походять з одного з величавих нагробників. Він переліз через мур та підійшов до гробниці, отворив камінну браму й там найшов дві жінки, паню Луис і паню Новак.

Вони росповіли йому, що вони сестри та зайшли до гробниць мужів молитися. На них напало тоді двох мущин з револьверами в руках та зажадали гроший і дорогоцінностий. Обрабувавши їх, розбишаки замкнули їх у гробниці та заборонили кликати о поміч через десять хвилин.

Коло входу до цвинтаря Ґезел задержав знаного йому особисто полісмена Генрі Мейера, що після служби їхав собі зі женою на прогульку. Мейер виліз на мур, випитав дещо жінок та сейчас побіг повідомити поліцію. Переходячи ще цвинтарем, він побачив двох мущин, що видалися йому підозрілі. Він задержав їх та казав піти зі собою, щоби на них поглянули обрабовані жінки. Він обшукав їх побіжно, чи не мають оружжа, та всадив у свій автомобіль. Ледво віхали 200 кроків, коли в авті роздалися вистріли. Автомобіль задержався, з нього вискочило двох арештованих та кинулися втікати. Полісмен в авті був тяжко ранений; його відставлено до шпиталя, де він скоро й помер.

Повідомлена поліція сейчас кинулася перешукувати околицю. В корчи сусідного парку найдено молодого мущину, якого відтак роспізнали як одного з грабіжників жінок та одного з напасників полісмена. Поліція каже, що вона скоро найде його товариша.

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ

ЗНИЩИЛА СОТКИ СІЛ. СОТКИ ТИСЯЧ НАШИХ БРАТІВ ЗАЛИШИЛОСЯ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ. ВСІМ ЇМ ГРОЗИТЬ ГОЛОДОВА СМЕРТЬ. РАТУЙМО ЇХ І ЗЛОЖІМ НЕГАЙНО НА ТУ ЦІЛЬ ЖЕРТВУ, ПЕРЕСИЛАЮЧИ СВОЇ ЖЕРТВИ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE. P. O. Box 411. Philadelphia. Pa.

ВЖЕ СКЛАДАЮТЬ ПЕРШІ ЖЕРТВИ НА ДОПОМОГУ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ПОВЕНИ.

ВАРШАВА, 15. вересня. — Голова Американського „Джойнту" доручив нині урядовій комісії для допомоги жертвам повени в Галичині суму 15,000 долярів як першу жертву на заратовання Жидів, потерпівших у виливі галицьких рік.

ҐРУПА РЕПУБЛИКАНЦІВ УЖЕ ПОЧАЛА КАМПАНІЮ ЗА КАНДИДАТУРОЮ ҐЮЗА.

НЮ ЙОРК, 16. вересня. Конґресмен Гемилтон Фиш підняв на зборах одного републиканського клюбу в сьому місті кандидатуру Чарлза Ґюза на уряд президента Злучених Держав з рамени републиканської партії.

Він відразу з тим виступив проти кандидатури секретаря торговлі Гувера як проти шкідливого кроку для сеї партії.

Конґресмен підняв теж, що републиканська партія стоїть тепер перед небезпекою розколу через справу прогибіції.

У СОВІТСЬКІ СОЮЗІ Є ПОНАД 2 МІЛІОНИ НАЄМНИХ РОРІТНИКІВ.

МОСКВА. — Зі звіту центрального статистичного бюра показується, що у Совітськім Союзі є 2,200,000 наємних робітників, себто наймитів. У самій совітській Росії є їх 1,300,000, на Україні 401 тисяч а у середньо - азійських републиках 100 тисяч.

З поданого висше числа наємних робітників, 1,600,000 було занятих у хазяїв-власників, а решта около 600 тиясч на посілостях, приналежних до сільських громад.

На кожних 100 хазяйств припадає пересічно 9 наємних робітників. Переважна часть наємних робітників занята є при полевих роботах а також як пастухи.

ЗНОВУ „ВОРОЖАТЬ" КІНЕЦЬ СВІТА!

Один англійський пастор на підставі своїх дослідів „устаслив" кінець світа на рік 1934. Він каже, що кінець світа зачнеться від великої катастрофи в околиці Йордану, де повстане велика діра, якою дістанеться вода до середини землі і розсадить її. Очевидно, пастор не забуває про большевиків, яким пророчить упадок передтим. Потішаємося тим, що таких „пророчень" про кінець світа вже було богато і якось не справдилися.

МИТРОПОЛИТ СЕРГІЙ, ГОЛОВА РОСІЙСЬКОЇ ЦЕРКВИ, ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАЯВИ ЛЬОЯЛЬНОСТИ ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ВЛАДИ.

ЛОНДОН. — Звісний з передвоєнних часів архиепископ, а тепер митрополит, Евлогій, дістав від митрополита Сергія, заступника московського патріярха письмо, в якому сей послідний домагається, щоби Евлогій відбирав письменну заяву від російських епископів і священиків, живучих за границею, що не будуть виступати ворожо проти большевицької влади. Епископи й священики, що відмовлять від підписання такої заяви не будуть могли відправлят богослужень і виконувати якібудь священичі функції. Сю заяву мали підписати православні священики й епископи до 5. вересня с. р. Колиб Евлогій відмовився виконання прикazу митрополита Сергія, буде суспендований, а Сергій обійме сам управу над російським православним духовенством заграницею.

Російські часописи дістали повідомлення, що митр. Евлогій згодився підписати заяву льояльности для большевицької влади. Після думки знавців канонів православної церкви, православна церква і її духовенство може вмішуватися у політику й се не противиться церковним канонам.

ПРИЇЗД ПРОВІДНИКА ДУХОБОРІВ В АМЕРИКУ.

До Ню Йорку приїхав у пятницю, 16. вересня звісний толстоївський письменник Павло Ів. Бірюков і новий голова канадійських духоборів Петро Петрович Веригін. На їх стрічу приїхав з Канади віцепрезидент і секретар духоборських громад М. В. Казак. П. Веріґін і Бірюков по коротким побутті у Ню Йорку вибираються до Вереґіна, малого місточка у Саскачевані, в Канаді, що є осідком духоборських провідників. Опісля вибирається Веріґін до провінції Альберта і Бритійської Колюмбії. Духобори готовлять у всіх своїх селях торжественне принятте новому провідникови. Петро Петрович Веріґін мав приїхати до Канади два роки тому назад, сейчас по трагічній смерти його батька, убитого бомбою в залізничім вагоні, у Бритійській Колюмбії, однак тоді большевицьке правительство не згодилося на його виїзд з Совітського Союза.

ВЖЕ Й СУДИ ЄРАДАЮТЬ.

В Коломиї невисліджені справники дістали в суді до депозитових машинів і покрали там ріжних річі на суму 20,000 золотих.

ФІНЛЯНДЦІ НЕ ВІРЯТЬ У РОЗСТРІЛ ГОЙЕРА.

ГЕЛСІНҐФОРС, Фінляндія, 15. вересня. — Недавно подали часописи, що большевики розстріляли у Ленінграді шпіона Гойера. Гойера знали у Фінляндії як одного з найспосібніщих шпіонів „чека", який зі спеціяльним замилуванням посвятився орґанізованню большевицької шпіонажі у ріжних европейських краях. Шпіонське ремесло почав Гойер управляти ще за царського режіму у Скандинавії. Згодом прилучився він до большевиків та здобув довіря „чеки", однак ніколи не здраджував своїх панів. Тому догадуються у Фінляндії, що большевики в дійсности не розстріляли Гойера, але що він під прибраним назвищем розпічне знова своє шпіонське ремесло в европейських краях, як оден з найспосібніших шпіонів давньої „чеки".

В. БРАТІЯНО КАЖЕ, ЩО ПРО КАРЛА НІХТО НЕ ДУМАЄ В РУМУНІЇ.

ПАРИЖ, 15. вересня. — В. Братіяно, міністер фінансів у румунськім кабінеті, що перебуває тепер у Парижі, заявив, що справою принца Карла ніхто не занимається тепер в Румунії. Сею справою занимається лише заграничнa преса. Справа наслідства на румунськім престолі є рішена раз на все ще за життя короля Фердинанда й на се рішення згодились усі Румуни.

ҐУВЕРНАНТКА ДЛЯ ЖАННИ Д'АРК.

У Раймсі приготовляють тепер фільму з життя Жанни Д'Арк. Із 400 кандидаток на цю ролю вибрали молоду дівчину Сімону Женевуа, з якою підписали контракт на 5 літ. А що дівчина має щойно 17 літ, контракт за неї мусіла підписати мати. Вже при перших знимках артистки не було. Коли схвильований директор прибіг до неї до хати, батько заявив йому, що не дозволить донці на таку ганьбу як гра в кіні. За якийсь час родичі панни Женевуа розвелись; батько став її опікуном і відмовився признати контракт доньки підписаний своєю жінкою. Директор передав справу судові. Суд рішив, що грати ролю національної геройки не ганьба. Батько може дозволяти або забороняти донці деякі вчинки, одначе не повинен ставати поперек її карієри. А що його донька малолітна — то молода артистка може робити фільмові проби в товаристві своєї ґувернантки. Директор кіна згодився, щоби Жанна Д'Арк мала ґувернантку.

МЕКІНТОШЕВИ НЕ ВДАЛАСЯ СПРОБА ПЕРЕЛЕТІТИ З ІРЛЯНДІЇ ДО АМЕРИКИ

МРАКА, ВІТЕР І ДОЩ УНЕМОЖЛИВИЛИ ЙОМУ ДАЛЬШИЙ ЛЕТ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

ДАБЛІН, 16. вересня. — Капітан Роберт Г. Мек-Інтош і його товариш командант Фіцморіс, що належали до воздушної фльоти Вільної Ірляндської Держави і зробили спробу перелетіти до Америки, мусіли по трохгодиннім блуканню у воздусі, вернути назад зі своїм літаком „Принцес Ксеня" на летниче поле, недалеко Баллібюніон. Оба авіятори спустилися на землю з незвичайною зручностю, так, що ніхто з них не скалічився. Причиною їх повороту до Ірляндії був великий дощ і густа мрака, які унеможливили їм бачити що-небудь перед собою. Хвилями були вони приневолені летіти лише 30 стіп понад поверхню моря. Бачучи, що не успіють побороти перешкод, які їм ставлять вітер, мрака й дощ, рішили оба летуни вернути назад на побережжя Ірляндії, бо уважали дальший перелет за дійсне самогубство.

СТРАШНА МОРСЬКА КАТАСТРОФА НЕДАЛЕКО КАМЧАТКИ.

ВНАСЛІДОК РОЗБИТТЯ ПЕРЕВОЗОВОГО КОРАБЛЯ УТОПИЛОСЬ 900 ЯПОНЦІВ.

ВЛАДИВОСТОК, Сибір. 16 вересня. — Недалеко островів Курилів, на Охотськім морі, розбився перевозовий японський корабель Вусунґ Мару, що був власностю перевозової компанії Кавасакі.

На кораблі находилось 900 японських робітників, з яких усі втопились, коли згаданий корабель пішов на дно, розбившись о скелі, недалеко островів Курилів. Корабель Вусунґ плив з Камчатки, на Сибірі, до Японії.

ВИСЛІД ВИБОРІВ В ІРЛЯНДІЇ ПОКИ-ЩО НЕЗВІСНИЙ.

У ДАБЛІНІ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННІ Й НЕЗАЛЕЖНІ КАНДИДАТИ МАЮТЬ БІЛЬШІСТЬ.

ДАБЛІН, 16. вересня. — У четвер, 15. вересня, відбулися вибори до парляменту Вільної Ірляндської Держави. Певний вислід виборів буде звісний доперва за кілька днів, задля пропорціонального способу голосування. У самім Дабліні незалежні й правительственні кандидати мають більшість.

У місцевости Рейфо, у повіті Данеґал, прийшло підчас виборів до бійки між сторонниками Імона де Валери і прихильниками правительства, в часі якої поранено 3 людей, з них одного смертельно. Також у Кілкак убито Вілліяма Ґроґена в часі колотнечі між ривалізуючими партіями.

Імон де Валера має скаржити за очернення редакцію „Корк Еґзамінер", яка на підставі оголошених листів закидує йому співучасть у вбийстві Михайла Коллінса, одного з умірковaних республиканських провідників.

ЕВГЕН ЧЕН КАЖЕ, ЩО ДІЙСНЕ НАЦІОНАЛІСТИЧНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО НЕ ІСТНУЄ.

ТЕПЕРІШНИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ РЕЖІМ Є В ДІЙСНОСТИ МІЛІТАРНИМ РЕЖІМОМ.

МОСКВА, Росія, 16. вересня. — Евген Чен, бувший міністер заграничних справ правительства в Ганков, видав поклик до усіх сторонників др-а Сун-Ят-сена, щоби піддалися проводови вдови по своїм провідникови, яка то послідна находиться також у Москві. Евген Чен заявив, що націоналістичне правительство як дійсний політичний чинник вже більше не існує.

„Ніхто не боїться, ані не поважає більше Куомінтанґу", сказав він. „Нова політична система, яку стараються створити мілітаристи з Нанкінґ і Вуган, під прапором Куомінтанґу, буде мілітарним режімом, що нічим не ріжниться від свого первовзору у Пекіні".

ЛЕТУН КЕННЕКЕ ЛЕТИТЬ ЧЕРЕЗ ЯПОНІЮ ДО АМЕРИКИ.

МАВ ВИЛЕТІТИ З КОЛЬОНІЇ У СУБОТУ РАНО, БЕЗ ОГЛЯДУ НА ПОГОДУ.

КОЛЬОНІЯ, 16. вересня. — Німецький летун Отто Кеннеке мав вибратися у суботу рано у перелет з Кольонії до Японії, а звідтам через Алеутські Острови до Сен Францискo. З летуном Кеннеке летить оператор радія й ґраф Сольмс Лявбах. Кеннеке має летіти тою самою рутою, якої держався літак „Прайд оф Дітройт". З Токіо однак полетить він до Сен Франциско не понад Гонолюлю, але понад Алеутські Острови.

СОВІТИ ХОТЯТЬ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ВЕЛИКОБРИТАНІЄЮ.

ЛОНДОНСЬКИЙ ЧАСОПИС ПИШЕ, ЩО СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ СТАРАЄТЬСЯ ВІДНОВИТИ ВЗАЄМИНИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Вестмінстер Ґазет пише, що совітське правительство буде старатися розпочати у найблизшій будуччині переговори з Великобританією. Головним заданням тих переговорів буде відновити знова диплbоматичні й торговельні взаємини з Великобританією.

Основу до сих переговорів, після згаданого часопису, дасть полагода претенсій британських вірителів, через що совітське правительство сподіється одержати британські пожички по нормальним курсі.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОСЛІДНА ПРИСЛУГА

Статут У. Н. Союза (§ 293 і 294) приписує, що відділ має занятися похороном члена, якщо така воля члена, та що всі члени відділу мають явитися на похороні помершого, якщо відділ видасть таку ухвалу.

У. Н. Союз являється одною великою українською родиною, яка перша пригорнула до себе українського імігранта, заступаючи йому ту рідню, яку він залишив в старім краю. Той родинний характер задержався і досі. Можна його завважати при ріжних нагодах, а між иншим і тоді, коли члени віддають послідну прислугу тим зпоміж себе, що вже попрощалися з тим світом. На ту саме прислугу хочемо звернути тим разом увагу.

З одної місцевости доносять нам про похорон членкині Союза. Дописуватель нарікає, що члени зійшлися вправді на похорон, але не заховувалися як слід. Одні йшли в рядах, а другі стояли на боці на хідниках; одні поскидали шапки, а другі стояли в шапках. А що ховали членкиню в укр. православній церкві, то з цего приводу почали одні члени з другими на тім похороні сперечатися, яка церква краща і який священик краще править та проповідує. А деякі таки не пішли до церкви, бо це церква православна, а другі тому, бо вони „поступові".

Послідна прислуга ввійшла в У. Н. Союзі в традицію, яка тішиться в нас всіх загальною пошаною і якою наші члени дорожать. Головний Уряд свідомий цего. Тому добре уважає, щоби цей звичай був захований і гідно виконуваний. Через те годі промовчати такі факти, як отсей, який ми навели. Похорон члена У. Н. Союза в Америці являється не тільки останною прислугою для помершого, але й свого рода нашою національною маніфестацією, якій приглядаються Американці і другі народи. Похорон є і маніфестацією в користь нашої організації, яка дбає про члена ще й з того боку. З того, якими бачуть нас чужинці при похороні, судять вони про нашу культуру. Тому вже задля добра загального і організаційного треба нам виступити в таких хвилях з повагою і в належнім порядку. А при тім треба тямити ще й те: Ми живемо в Америці, в культурній країні. Тут ми маємо нагоду читати і бачити, що в похоронах католиків беруть участь навіть Жиди і навпаки, бо й католики йдуть до біжниці, коли цего вимагає потреба. Навіть за католицької Австрії наказував сам уряд комісареви від староства йти до божниці, коли там відбувалася відправа з нагоди цісарських іменин. І чи тепер в тих так поступових часах може мати серед нас місце таке поступованнє, що хтось з нас може вагатися, чи має зайти до православної церкви, щоби віддати свому товаришеви послідну прислугу? І то ще до тої церкви, яку 30 міліонів Українців уважає за свою.

БІЛЬШЕ РОЗВАЖНОСТИ.

Доводиться часто спостерігати між нашими людьми таке, що вони легко й гаряче захоплюються чим небудь, але також скоро холонуть. Спалахнуть, але скоро й гаснуть як той соломяний огонь. Захоплюються наші люди иноді ким будь, подобавши собі його гарне слово і безкритично йому вірять. А другого знова лають за якенебудь необережно сказане ним слово, за якунебудь помилку. Кому вже вірять наші люди, то вірять безкритично, вірять сліпо, до самозабуття, але кого ненавидять, то таксамо безкритично, і не шукаючи глибших причин своєї ненависти; готові його, як то кажуть, втопити в ложці води.

Таке явище є шкідливим і ненормальним серед культурних, цивілізованих, добре вироблених в громадському життю людей. Це є характерною ознакою дикуна, який більше рішає почуттям, ніж розумом. Дикун не здібний до критичного аналізу і завжди поодиноке, окреме явище вважає загальним і на підставі його створює собі опінію про ціле, про всіх. Коли дикун вперше побачить европейську людину, скажемо, чорняву, високого росту, з горбатим носом, то в його уяві всі Европейці являються такими самими. Він-то нездібний зробити анальогії поміж своєю громадою ріжнотипних людей та громадою инших. І у нас також трапляється часто, що хтось напише листа до дому з Америки і подасть, що він має автомобіль і їздить ним до праці, а в краю починають вже думати, що в Америці всі робітники їздять власними автомобілями. Коли один напише, що він тут легко працює й добре заробляє, то там знова думають, що тут всі легко працюють і добре заробляють. Таких прикладів можна навести безліч.

Це все діється тому, що не всі люди здібні до критичного аналізу певних фактів, до зрозуміння цілого комплексу життя в певній його галузі, до порівнань з подібним і добре відомим, то що.

Тому часто буває так, що про одну й ту саму особу, громаду, чи організацію один говорить одне, а другий зовсім протилежне. Один хвалить, а другий ганьбить, висловлюючи свою гадку й „переконання", основані на одному, якому небудь часто випадковому факті. Так творяться зовсім фальшиві опінії.

Берім примір: коли Польща обіцює часами поліпшити долю Українців, або заведе розмови про відкриття українського університету, чи щось подібне, знаходимо в нас зараз Українців, які готові забути все зле, яке вона вчинила нашому народові, готові навіть забути те, що вона кровю й залізом окупувала наші рідні землі. Таке явище доводить до угодовства, приводить до зміновіховства й з непримиримого ворога, борця за право свого народу, вироблюється тип угодовця, прислужника окупантів. Цього не булоб, якби люди були здібні до критичного аналізу, до охоплення всього комплексу взаїмовідношень Поляків та Українців.

З другого боку, подибується багато наших людей, що то ставляться прихильно до большевиків й знаходять в їх діяльности на Україні такі факти, за які готові признати їх панування. Большевики знамениті майстри в замилюванню очей, тому в їх сітки попадає найбільше безкритично думаючих, довірчивих людей. Таким людям досить побачити одну книжку, видану державним видавництвом України, себто большевиками, як вони почнуть доказувати, що большевики масово друкують українську літературу, а піймавши других на таку принаду на комуністичному гачку, вони вже галасують про большевицьку велику працю на полі української культури. Такий легковір зовсім не хоче зостановитися над тим, що большевики друкують лише одну соту частину того, що повинно друкуватися на Україні, що ґазети на українській мові служать не так інтересам національним, а виключно інтересам комуністичної партії, інтересам московської комуністичної окупації на Україні.

Або дізнавшись, що на Україні вже є чимале число професорів, що вчать по школах на українській мові, знову галасують про большевицьке піклування народньою освітою. Забувають вони, що тих шкіл не богато, що кваліфікація професорів, яких зроблено часто вченими „в порядке партійной дісціпліни", стоїть не дуже то високо, як і саме студенство, що до шкіл приймається не відповідно тому, яке знання воно має, а по „пролетарському проісхожденію". Між тим при істнуванню свого національного правительства на Україні справа освіти стоялаб зовсім инакше.

Через те поза випадкові факти треба завжди памятати, що большевики це московська окупаційна влада на Україні.

Ми нарочно вибрали примір з Польщею і Москвою, бо в відношенню до обидвох наша безкритичність наробила нам в минувшині і в теперішности чимало лиха, а до того ще й розбила наше власне нутро.

ПОКЛИКИ В СПРАВІ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ПОВЕНІ.

Адміністрація „Свободи" подає, що супроти великого національного нещастя, яке в виді повені навістило нашу рідну галицьку землю та супроти цего, що треба негайно орґанізувати поміч, буде заведена в „Свободі" стала рубрика, в якій даром будуть оголошувані місця і час нарад в справі орґанізовання ратункової акції для потерпівших від повені. Оголошення ті будуть короткі. Хто хоче оголошувати заклик, мусить це робити в формі платного оголошення.

Хоч не красне, але власне.

—o—

Мило тому давати, хто не хоче брати.

—o—

Діда нагодуєш, а торби його ні.

—o—

У місті наче у тісті, а без грошей нема що їсти.

ПЕРША ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНІ В ГАЛИЧИНІ

ПЕРША ЗБІРКА НА ДОПОМОГУ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ПОВЕНІ В СТАРІМ КРАЮ ВИНОСИТЬ $100.

ПО $5 ЗЛОЖИЛИ:

В Канцелярії У. Н. Союза: Т. Грицей, В. Левчик, І. Каштанюк, Р. Слободян, П. Маційовський, А. Онисик.

В адміністрації „Свободи": С. Ядловський, О. Ревюк, О. Стеткевич, В. Кедровський, М. Сироїдів, Л. Мишуга, Е. Ляхович, Д. Галичин, В. Бобрів, І. Гриник, Д. Сіроцький, М. Воробець, В. Кнігиницький, М. Близнак.

ЗБІРКУ ВІДОСЛАНО ДО ОБЄДНАННЯ.

ЗА РЕФОРМУ ДІВОЧИХ ШКІЛ.

(З львівського „Діла").

Від довших літ наші дівчата звертаються до учительських семинарій, щоб осягнути там вищу освіту і таким чином здобути собі чесне поле праці та послужити свому народові. Колиж у нашій части краю істнували лиш дві державні дівочі семинарії (у Львові й Тернополі), та й ті заповнялися місцевою польською молодю і лишали дуже маленько місця для наших, українська суспільність почала творити згодом у більших містах приватні семинарії, щоб дати своїм дітям змогу сповняти ідейне післанництво. Якийсь час ішло це діло і приносило загальній справі чимало хісна. Але з новим політичним станом піднявся по всіх шкільних радах клич, щоб не допускати до шкіл ніяких українських учителів ні учительок, а надавати всюди лиш польські сили. Так сотки наших укінчених семинаристів і семинаристок лишилися без посад або мусіли йти за працею в чужину (на Мазури, в Королівство або в Познанське), відірвані від своїх родин і церкви.

Але не досить того. В теперішню пору виринає для наших дівчат нова перепона. Недавно говорив я з провідником шкільної кураторії і він заявив, що галицькі народні школи є надмірно сфемінізовані, себто обсаджені учительками, які творять 63 прц. усього учительства і займають не лиш дівочі й мішані школи, але ведуть часто й мужеські виділові кляси; що для усунення цеї аномалії поставлено тепер правило приймати передовсім учителів-мущин, які тільки зголосяться і допускати учительок лиш тоді, коли остануть ще зайві місця; але й тут будуть мати першенство учениці державних семинарій і аж по них підуть учительки, що вийшли з приватних шкіл. Від другого члена кураторії довідався я ще про деякі причини такого становища супроти учительок: що учительки потребують частих відпусток, котрі разом зібрані творять у краю в кожнім шкільнім році по кількадесять років, у яких наука в школі припиняється, але пенсії за той час виплачуються; а дальше, що сільські громадяни одержують більшу суспільну пораду і поміч від учителів, як від учительок. Виходить з того, що для наших учительок настають ще гірші часи і що дуже тяжко буде їм добитися тепер яких посад. Певно, що в краю є наших учительок надто мало, певне і це, що вони, відчуваючи живіще потреби свого народу, могли би щиріше й успішніше працювати для нього, як учителі чужинці. Але дарма, з повищим фактом треба рахуватися.

З цього слідує, що удержування таких численних дівочих приватних семинарій і нагромаджування в них безлічи учительських кандидаток тепер безцільне. Тому треба застановитися над вишуканням инших варстатів праці для наших дівчат. Я подаю отже повищу постанову до загального відома на те, щоб наша суспільність над цею справою поважно призадумалась. Особливо повинні цим ділом занятись жіночі орґанізації і промислові й педаґоґічні круги та обміркувати, в якім напрямі вести нині виховання дівчат, щоб вони забезпечили собі істнування і стали пожиточними для рідної суспільности. Від себе небогато скажу на цю тему, бож годі старому розізнатися, які завдання моглиб отвиратись для наших дівчат тепер або в найблищій будучности. Я вкажу хіба лиш на деякі сторінки. І так семинаристки, що бажають остатись таки при школі, повинні підготовлятись рівночасно до ведення захоронок, захистів, діточих садків і т. п., щоби при недостачі шкільної посади могли занятись тими відділами, які у нас мусять зростати. Інші повинні вступати до торговельних шкіл і приспособлятись до праці в кооперативах і у всяких купецьких та фінансових підприємствах. І ці ділянки будуть у нас збільшатися і давати своїм працьовникам добре забезпечення. Ще інші можуть звертатись до промислових шкіл і набувати там знання практичних занять. Особливо були би відповідні для дівчат ріжні роди жіночого кравецтва з приноровленням до окремих потреб і вимог у більших містах, окремих у місточках (з приноровленням до міщанства), а навіть у селах, а дальше вироби модн‍ярські, штучних цвітів і ін. Життя показує, що жінки, котрі мали талан до практичних занять, осягнули в них знамениті успіхи. Та молодші й поступові круги могли би придумати щи богато ріжних занять, які майже кождий день нині приносить.

Піднесу тут ще одно з цілим натиском. А саме: наука кождої такої ділянки не повинна вестися по дилетански, доривочно і принагідними силами (як це в нас нераз бувало і зражувало публику). Навпаки, така наука мусить бути ведена в упорядкованих школах, фаховими силами і з цілою стислістю пляну, так, щоб давала для загалу повну запоруку досконалого навчання. Потрібні сили могли би найтися або в краю або між заграничними елевами. В деяких випадках можнаб вислати декого й за границю для доповнення там спеціяльних студій. Розуміється, що не в кождім місті може стати „академія всіх жіночих наук", а треба перевести розділ їх по ріжних містах, так, щоби в однім місті вів один відділ науку, в другім інший відділ і т. д. Потрібні фонди можна одержати по-части із замкнених нинішних шкіл, що показались би зайвими, а дальше ми мали би право домагатися на таку ціль і державних субвенцій.

Подаючи ці думки до загального розваження, я бажав би, щоб наше громамадянство приступило чимскорше до реформи дівочого виховання. Бож направду шкода, щоб сотки наших дівчат тратили свій час, сили і гроші на науку педаґоґії і лишалися відтак без праці.

При цій нагоді згадаю, що час подумати і про реформу приватних дівочих ґімназій, клясичних і гуманістичних. Звичайно ведуться вони в тім напрямі, щоби приготовити дівчат до університету, але в практиці бачимо, що мало дівчат іде в університет, а ще меньше осягає там якийсь успіх. Виходить отже, що ця мозольна і коштовна наука не приносить для загалу жіночої молоді ніякого хісна. Требаб уложити для цих шкіл окремий плян науки, усунути з нього деякі неактуальні предмети (приміром грецьку мову і под.) і поставити для всеї науки якусь реальну мету.

о. Олександер Стефанович.

К. АНИШЕНКО.

МИРОНОСНИЦІ

Від Редакції: Це незвичайно цікаве оповідання, що малює побут і релігійне життя теперішнього села на Великій Україні, передруковуємо з харківського журналу „Червоний Шлях".

I.

В ярах, над річкою, хутором починається село. За хутором, на вигоні, тополі коло школи й сама школа біліє проміж деревом, а ще далі посеред оселі — церква. Через село, з гори на гору, йде битий шлях у вербах, з Києва на Запоріжжя, й упоперек села — „лапацьонська стежка": від пароходу до заводу.

А зпід гори, де стоїть бабина Вівдина хата, можна побачити й другий світ: Козацький ліс з Переправкою, якраз те саме місце, де колись, поділивши Україну, межували Польща та Москва; за Переправкою, на підгірї, через колишнє „панське", хатки й хатки, аж досамісінького заводу. Коло заводу — ліс-темник і завод курить величезну люльку — зранку до вечора смалить небесне склепіння. А в цей бік до Дніпра, теж хороше: оте бідолашне Пісчане, що спалило й пограбувало завод, але здалеку, як виписане. Іззa долинських гір, у вербах над шляхом, випирають землю встромлені хрести долинської церкви... На шпилях — вітряки нерухомо жуками рогатими стоять або мелють...

Було, як вийде баба Вівдя на свою гору, то хреста на себе покладе, вклониться: рідній церкві тричі, долинській тричі, русачівській тричі...

А сьогодні й хреста не клала й поклонів не била...

Заклопотана, стурбована, щось шепотіла своїй подрузі, Онисці, а коли сіли на самісінькому шпилі та озирнулись, — чи немає де ушей, тоді тільки Вівдя й почала:

— Ото як зайшло воно в хату, такеж обдерте та худе, — аж затрусилась я. До чого то Господь припускає наругу над своїми слугами. Вонож похрестило хату та й каже: „Удовице Вівде, готуйся і ти в далеку дорогу"*). — „О! чогож бо то мені готуватись? За вашими молитвами ще потупаємо. Будьте ласкаві, сідайте, батюшко..." — Не все ти мудра вдовице, зробила, щоб перейти на той бік, до покійного свого чоловіка Дмитра". — „А чогож це я не зробила? Хай вже Господь простить, коли щось проґавила". — „Великі твої заслуги в небесах, а одної немає: не ходила в мироносницях". Одказую:

— Справді — не ходила. А чого не ходила? Тож один раз на год, в мироносну неділю, ходять у мироносницях. Та хто ходить? Год-у-год Мотря Кабаниха, Секлета Шовкуненкова, Пріська Паліева та баби з Пісчаного: нанесуть і печеного і вареного. А в мене — вдовине щастя: нема з чим. Ну, й не добивалась у ті мироносниці. Міркувала собі, що вже час і мені потрудитись ради спасення душі — так недостатки-ж наші...

А тут сам батюшка про цю справу нагадав. Зраділа я й кажу:

— Ой, Господи, раднійшаб я — так недостатки мої... Я-ж ота сама пролетарія репана...

— Не турбуйся, Вівде; Господь приймає всяку жертву. Що маєш, те й принеси. Цей год у тебе на шпилику добрий горох вродився — принеси мені клуночок. Хочу гороху посіяти. Такий час настав: немає снаги моєї — повстали діяволові маймити на церкву божу. Знаєш: церковну землю поділили, з цілого попового поля клаптика землі не дали; кращу хату взяли під ячейку ту чортячу, а в церкву ходять не молитись, а послухати, чи не скажу я чого супроти комуни. Я вже мовчу. Колиб я був ще з ваших людей, якось би борикався. А то здалекої півночи найсвятіший патріярх послав мене у ваш край... Раніше на мене гавкали Українці: геть кацапського попа, давай нам Українця. Пересидів цю скруту. Тепер уся громада в один голос: „геть дурисвітів — зачинимо церкву". Це вже співають тіж таки Українці, що остаточно погубили свою душу... Мовчу, пари з рота не пускаю, бо, здавалось, не все пропало: у раді, на зборні, чоловіки про комуну патякають, а женщини-богомолиці до церкви йдуть — жертви Господеві несуть: батьків-матерів поминають, а то й молебна — за здоровля якогось-там червоного воїна... Зціплю зуби, а правлю. Істи треба. Ну, та й це луснуло: приїхала з Києва діяволиця стрижена, скаламутила непорочні душі. Я мовчу. Але, бачу, і жінки обходять церкву... Вже які були благочестиві бабки з Пісчаного, чи то з вашого хутора, а й ті рідко навідуються до церкви. А коли до престолу господнього з часточкою преться якась моргуха, то знаю: не вірою йде, каїнове кодло, а поглянути, що-то діється на жертовнику святому.

— Ой, і не кажіть! Лоба не перехрестить! Вирячить баньки...

— Так, Вівде, так. Повне попущення Господнє. Рядись-же, Вівде, в мироносиці до тіла Христового... бо прибув мені у сні од святого патріярха гонець і сказав:

„Збери овець своїх і жди..."

А Петро мій з печи (прийшов з заводу і спав собі на печі):

— Батюшко, а мені можна до вашої купи?

Батюшка од несподіванки аж злякались.

— Ні, — кажуть, — ти ворог Христу. Петро-ж своє: — І що то, святий отче, за чортові наймити? І де той чорт? Пішов би до нього в найми. — Схаменися, синку! — На тім світі побачиш! одказав піп тай почвалав собі: таке худе, таке обдерте, аж жаль мене взяв.

— Сину, сину, — кажу до Петра — що ти собі думаєш?

— Та думаю, що горох треба замкнути.

(Дальше буде).

*) На той світ: умирати. — Авт.

Нерівні пальці на руці — а живуть згідно.

—o—

Старий каже на глум, а ти бери на ум.

—o—

Кого не бє слово — тому й палка не поможе.

—o—

Ваше шило голило, а наш і ніж не бере.

—o—

Сміється котел над горшком, а оба чорні.

—o—

Де господар не ходить — там нива не родить.

УВАГА:—

Хто бажає дати практично поміч будові Захисту для сиріт і старших, нехай зложить від себе жертву на будову Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Не відкладайте це на пізнійше.

Випишіть слідуючі інформації:

. . . .
Імя і назвиско жертводавця.

. . . .
Число дому і улиця. Місцевість.

Випишіть повисші рубрики, виріжте цю часть з часописи і разом з жертвою вишліть на адресу:

U. N. ASS'N ORPHANAGE, P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАШЕ ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО.

Нема другого народа під сонцем, який мавби так богато ріжного рода драматичних штук, як їх має український. У сих штуках криється вся трагічна картина минулого; у кожній картині глядач бачить пережиті хвилі розлуки, нужди, горя й страждань наших славних дів. Ці побутові представлення є для нас всенародним університетом і їх треба старанно плекати, головно нам, що живемо далеко від рідного краю, тут на чужині. Наші представлення мають неабияке значіння, бо вони відбивають филі чужинецького моря, що хоче нас проглотити. Дехто з читачів скаже, що тепер не виплатиться устроювати того рода вистави, бо публика не дописує. А чому? Де причина цього? Шановна публика ставить домагання, щоб наші представлення виходили так знаменито як в Англійців. Звичайно винуять режисера, що не навчив добре штуки, але це цілком зрозуміле, що з порожного й Соломон не налле, а представлення без відповідних костюмів, без доброї сцени є те саме, що рільник без землі.

Чим красша сцена й декорації, тим красше почуває себе актор на сцені, тим певнішим чується режисер, а вслід за цим є і красший успіх штуки. Тому недостача сцени або невідповідно збудована сцена є дуже часто причиною цего, що найкращі зусилля і найліпша воля аматорів пропадають без сліду. З тої причини драматичні товариства повинні грати штуку для штуки, а не на заробок, і ніколи не жалувати гроша на костюми.

Дуже інтересно пише про костюми наш довголітний режисер львівського театру, Березовський. Він каже, що перше всего управителі аматорських гуртків мусять знати правдиву назву кожного убрання, бо будуть читати про це в примірниках при постанові придніпрянських пєс. Найперше візьмемо під увагу назви жіночого убрання:

1) Українська вишивана сорочка має широкі рукави, які не кінчаться маншетами, але підобрані є по лікті, а рукави звисають трохи на діл. Долина сорочки мусить бути теж вишита, або мережана, так само як рукави, й називається підтечка, а зпід спідниці повинно бути видко вишивку чотири пальці широку. Ковнір сорочки мусить бути витятий, щоби цілком видно було шию, а не застебнутий як у мущин; 2) спідниця підвязується крайкою у три-чотири пальці широкою; 3) корсетка, без рукавів, буває така як спідниця й другого кольору, тільки коротша як жупан, без ковнира й защіпається на гачки; може бути розшита пацьорками-фліртами; 4) фартух з темної кольорової матерії або з сукна, обшитий кольоровою тасьмою, одягається на спідницю.

Головні убори дівчат є: 1) звичайна стяжка, нарівник, робиться з кольорової тасьми з фалдами, береться не на волосся а на повязку, в історичних штуках на стрічку. Стрічка мусить бути не ширша чотирох пальців, з атласу, чи оксамиту, розшита пацьорками-фліртами, намисто, сережки, чоботи, а в літі черевики.

Головні убрання молодічі і для хлопців є: вишивана сорочка, темносині шаравари, зелений або червоний пояс, підвязаний на два кінці, свитка з сукна або бархану. Убрання історичних штук є слідуючі: жупан, який буває гетьманський, полковничий, та звичайний козачий; зразок крою той сам, лише ріжниця в матерії та докладі. Гетьманський жупан буває з парчі, оксамиту, та шовку з квітами, обшитий золотою тасьминою, китечками; полковничий трохи бідніший, а козачий з простого сукна, червоного, синього або зеленого. Жупан підвязується кольоровим поясом в той спосіб, що з лівої сторони, з боку випускаєть ся оден кінець. Кольорові шаравари такі як звичайні, тільки трохи ширші, потім приходить пелерина, понизше колін; її носить гетьман, генеральна старшина, суддя й писар. Шапка гетьманська буває з шликом, як запорозька, й без шлика.

Тепер позволю собі зробити кілька уваг щодо характеризовання. Порядок характеризовання такий: Перше, ніж почати характеризувати, потрібно легко намазати все обличчя смальцем вепровим або доброю васеліною; це є добре на те, щоби фарба, яка пізніше приходить, не псувати шкіри; далі кладеться підклад, також на все обличчя, а підкладається такий, який надається для того типу, що його мусить грати аматор; коли це є молодий тип, то все зверху пудриється. При кожнім характеризованню велику ролю грає перука. У нас нераз буває, що режисер охарактеризує селянина так комічно, з натлатою перукою і з чудними вусами, що коли лише цей появиться на сцені, то публика зараз вибухає сміхом і цей, що має грати ролю поважного селянина, мимоволі грає чудака. Тому селянина треба характеризувати поважно, а не комічно й треба все йти за вказівками автора штуки.

В. Гасій,
Трентон, Н. Дж.

—o—

КУДИ ДІЛИСЯ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ.

В залученню посилаю Хвальній Редакції витинок з місцевої газети „Честер Таймс" з дня 10 вересня, в якім подано число дітей, що записалися того року до місцевих шкіл. Всіх дітей записалося 11.268, а з того було американських білих дітей 6101, нігрів 1535, Поляків 1242, Італійців 1093, Жидів 394, Українців 386, Росіян 211 і т. д.

Вдаряє тут велике число Поляків, а пропорціяльно мале число Українців. Яка тому причина? Та не иниша, як та, що ще досі батьки не подають як слід національности своїх дітей і українські діти пропадають між другими народами.

Гр. Лебіщак, Честер, Па.

—o—

ПРО ЛОШАКА І ЛОШИЦІ.

От був я недавно в гостині в свого приятеля в Милвил, Н. Дж. Прийшов, привитався тай сів на крісло. Дивлюся на землю, а там валяється якась газета. Думаю собі: та як так можна, щоби так дати поневірятися газеті. Підниваю, беру в руки і читаю наголовок: „**Католицький Провід**". Бачу на передній стороні хрест і ще якийсь візерунок. А то що за диво? — думаю собі. — Цеж якась новість, а як новість, то чоловіка кортить сейчас прочитати. Вийшов я на город тай читаю і раменами здвигаю. То це має бути католицький провід? То наша молодь має виховуватися на таких науках, як, що ії поміщує католицький провід в „**замітці обсерватора**", де пишеться дослівно таке: „А проти обряду, проти календаря, проти целібату у перший ряд стає той, що ні Богу чести не віддає, ні не молиться, ні неділь ні свят не святкує, а лише **як той лошак жие і за лошицями бігає**". Треба собі тільки уявити, що думає собі наша молодіж, читаючи такі квітки рутенської мудрости. І за читання таких квіток обіцює еп. Богачевський своє архиєрейське благословенство. Так дослівно проголошено на першій стороні того католицького проводу, ни, як той казав, неводу.

А. Ш., Філадельфія, Па.

Як напється, то й до царів береться, а проспиться то й курки боїться.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БИНГГЕМТОН, Н. Й.

Ще про віче закарпатських Українців.

Наші браття Українці з Закарпатської України стараються пізнати, хто вони є й до якого народу приналежать: московського, чи українського. На жаль однак, мають вони провідників, які замісць вести їх вперед, ведуть їх назад, бо самі темні й тому люблять темноту й неволю. А яку люблять вони неволю? Неволю царську, за яку вже світ забув і якої напевно ніколи не хотіли би вже бачити родовиті Москалі: не хочуть. У нас є закарпатсько-українська греко-кат. парохія, що має урядників, які в більшій части є кацапами, з партії губернатора Бескида; вони то збаламутили й якусь часть членів парохії, що йдуть за ними, як вівці у шикаговській різні за провідником бараном, що веде їх на заріз.

Та кацапствуюча часть нашої парохії почала робити старання для скликання віча. Провідники їх пішли до поліційного уряду й заявили, що хотять скликати віче. Їх запитали, яке то має бути віче, а коли вони відповіли, що церковно-народне, тоді сказали їм привести священика. Вони однак не привели до поліційного уряду свого священика, лише священика кацапсько - російсько - православного. Дозвіл на віче одержали й наняли собі трох поліцаїв для удержування порядку.

Я пішов на се віче, що було визначене на 2. годину. На вічу побачив я сейчас, що присутні ділиться на дві партії, партію Бескида, кацапсько-московську, що стоїть за царем і хоче царських порядків і царської неволі, та каже, що Українці то оден нарід з Москалями, й на щиро-народню, що є за самостійностю українського народа, а яку називають партією о. Волошина, українського патріота на Закарпатській Україні.

Люде сходилися поволи й сідали у задних лавках, неначеби боялися почути кацапську брехню й лайку своїх проводирів.

Далеко пізніше, як заповіджено, розпочалося віче. Завісили американський прапор і то не тою стороною, що треба, неначе хотіли заповісти, що будуть говорити не поправді, а навідворот. На платформі появилися кацапські проводирі, а також трох вічевих бесідників, а іменно: Іван Гоча з Ньюарку, Ґайдош, Словак, погребник з Філадельфії й Омелян Саполіга з Ню Йорку. Предсідателем вибрано якогось сивоволосого чоловіка, а секретарем незвісного мені чоловіка. Крім них на платформі засів ще й місцевий бесідник Іван Дунай, який був до недавна Українцем, а тепер заліз між кацапів.

Відспівано американський гимн і розпочалося віче. Промовив кілька слів старий предсідатель і не сказавши нічого путнього, дав голос першому бесідникови, Іванови Гочеви. Сей почав оповідати, як то він їздив на Закарпатте й шукав там за Росіянами і там не знайшов. Запитав людей в одним селі, чи вони Руснаки, а ті відповіли, що вони Словаки, греко-католицького обряду. Пішов до иншого села, а там сказали йому, що вони греко-католики й більше нічо. Пішов ще дальше, а там вже йому сказали, що вони Українці. Він питав їх, який їх народний прапор, а вони сказали, що синьо-жовтий. Пішов і по инших селах і всюди говорили йому люде, що їх прапор синьо-жовтий. Тому боявся він говорити по селах воюю проти синьо-жовтого прапора, щоби не лишили його на сухій гиляці й поїхав аж до Ужгорода. Тут зійшовся з освіченими людьми й ті сказали йому також, що вони Українці й що їх прапор синьо-жовтий. Він не мав відваги їм спротивитися й пішов до губернатора Закарпаття, старого Бескида. Той сказав йому вже інакше. Винявши малий царський прапор, казав передати його закарпатським Українцям в Америці й поручити їм від себе, що він (себто Бескид) і його товариші лиш такого прапору уживають, бо се є прапор двіста міліонового народу, (якого, розуміється, ніхто тепер не уживає, крім заплеснілих старих кацапів). Сей прапор розвинув Гоча й сказав, що то їх прапор, а на синьо-жовтий нехай плюють, бо се шмата. Тоді більшість присутних опустила салю, а лишилися лише галицькі й закарпатські кацапи. Словак Гайдош з Філадельфії говорив про нову православну церкву, яку основано недавно в Америці та заявив, що вони не хотять „українських біскупів", лише свого російського, царе-славного. Він сказав, що й Платон Українець і тому його не хотять.

Дальшим бесідником був Дунай, якого навіть і кацапи не слухали, й він мусів перестати говорити. По вічу повстав загальний сміх з тих, що його уладили. Бо й як не сміятися з людей, що хочуть царя й царської нагайки, того царя, якого родовиті Москалі прогнали й про якого не хочуть нічого чути.

Я цікавий лише, що скаже часопис „Просвіта" та й „Американсько-Руський Вістник" на таке безчещення синьо-жовтого прапора! Чей же їх організації, „Собраніє" й „Соединеніє", мають також синьо-жовті прапори! Раджу тому закарпатським Українцям читати „Історію України", а не історію Росії й її катів, кровавих царів самодержців, яких власний нарід прогнав за десяту гору а тоді пізнають „Чия правда, чия кривда і чиї ми діти", як каже Т. Шевченко.

Павло Поточняк.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ. НЮАРК, Н. ДЖ.

Про те і про се.

У нас в Нюарку народне життя не угасає. Літом, що правда, трохи був застій в народній роботі, бо ті пікніки й прогульки вивабювали людей за місто, але тепер зачинається рух. Комітети продумують, якби то як найкраще урядити листопадове свято; братства укладають програму концертів та представлень; свідоміщі громадяне ладяться до ратункової акції для потерпівших від повени в старім краю; — одним словом, Нюарк не спить.

Тому два тижні мали наші люде несподівану забавку. А було це так: українська католицька парохія придбала собі нову церкву на Мортон стріті. Велика, гарно відновлена і в добрім місці. Треба признати, що о. Чаплинський тяжко напрацювався, заким довів діло до кінця, а як уже довів діло до кінця, поїхав до Філадельфії до еп. Богачевського з просьбою, прибути на посвячення нової церкви. Я гадаю, що о. Чаплинський сподівався з нагоди посвячення зістати яким старшим, або бодай дістати яку грамоту похвальну, бо знаю ще зі старого краю, що як священик в парохії поставить нову церкву, то епископ робить такого каноником, або ще висшим. І розійшлася вість по парохії, що на Лейбор Дей приїде епископ посвячувати нову церкву. Мала бути на той день велика парада. Між людьми счинився заколот і пішов голос по парохії, що нарід не бажає собі еп. Богачевського на посвячення. Казали: Нехай дасть власть котрому зі старших священиків, бо ми його не хочемо! Донеслося це до о. Чаплинського, — а він став ні живий ні мертвий і каже до урядників церковних: Таж я скорше смерти сподіявся, як такє почути. Прийшла неділя і зі братства на мітингах ухвалили, що як буде еп. Богачевський, то жадне братство не виступить, а всі двері заступлять і не впустять епископа до церкви. Побачив парох, що не жарти, іде до Філадельфії і просить еп. Богачевського, щоби не приїжджав, а вислав свого заступника. Цим епископ дуже образився і заявив, що таки приїде. А в парохії злість як в улию. Прийде неділя, то люди купами збираються під церквою, і тільки мови, що про епископа й посвячення. А чи приїде? А хто приїде? А не пустим! Кипить у громаді як в кітлі. Одні другим росказують, і до тижня усі сусідні парохії вже знають про се. Мають люди про що балакати. Сензація. Ті, що близше престола, пустили в народ, що справа оперлася аж о Делегата. Приходить Лейбор Дей. Народа а народа — зібралися як на відпуст в Зарваници. Чужих більше як своїх, а всі цікаві побачити, як то будуть не пускати епископа до церкви. О год. 10. рано зачався похід зі старої церкви до нової. Вийшла процесія у нову церкву і станули пятьох священиків до соборної Служби Божої. А епископа нема, ані свого заступника не вислав. Відправа скінчилася. Дехто пішов на прием, дехто на парохіяльний баль, а дехто домів. Тимчасом на тижни розійшлася по парохії вість, що епископ Богачевський замкнув нову церкву на 10 днів; заборонив парохови правити в новій церкві через 10 днів; доперва по десятьох днях приїде сам до Нюарку на посвячення. Повстала через се така суматоха в парохії, що хоть земле розступися. Ніхто не знає, що з тим фантом зробити; бо одні кажуть, що їздила делегація до Філадельфії, а другі кажуть, що до Вашингтону, до Делегата. Конець кінцем, еп. Богачевський змінив свій засуд, бо зараз таки на другу неділю несподівано приїхав з Філадельфії якийсь священик, поблагословив престіл, і тим закінчився „файт". — Та через три тижні мали люди в Нюарку й околиці добру тему о бесіди. А я знова скажу: Хто сіє вітер, збирає бурю. Біда, як уже й епископа до церкви не пускають.

Стефан Закалужний.

САВТ ПОРТ, КОНН.

Оснування української школи.

Наша мала місцевість звісна українському загалови, бо тут відбувся Січовий Зїзд у серпні, 1919 року. Мешкає тут кільканайцять українських родин, які мають свій власний читальняний дім. Свідоміщі тутешні Українці віддавна вже думали про оснування рідної української школи. Вкінці за почином тих свідоміщих і розумніщих людей скликано загальні збори на день 8. вересня, 1927 р. Треба признати, що шкільна справа дуже заінтересувала тутешніх Українців, бо зійшлися досить численно на скликані збори. На зборах вибрано Шкільний Комітет, якого завданням мало бути оснування рідної школи для українських дітей у нашій місцевости. Комітет взявся щиро до роботи й переведення у діло ухвал загальних зборів. На 13. вересня розпічнеться наука у нашій рідній школі. Зразу буде вона відбуватися три рази у тиждень, у вівторок, четвер і суботу.

Наша рідна школа не має ніякої партійної, ні релігійної закраски. До згаданої школи можуть учащати всі українські діти, без огляду на партійну приналежність або релігію їх родичів.

Виключним завданням школи є навчити дітей української мови, читання й писання, української пісні й української історії. Рівнож мається у них виховати українського духа, щоби мали пошанівок до батьківщини своїх родичів і до всего, що доброго і поважання гідного принесли зі собою їх родичі зі своєї батьківщини.

М. Гайда.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

ДІТРОЙТ, МІШ. Спільні наради всіх товариств робітників і організацій, скликує Окружний Комітет Союза У. Р. Організацій на день 25-го вересня, на год. 2-гу пополудни точно, в Укр. Просвітнім Домі ч. 4959 Мартін Евеню. На сі збори Комітет просить вислати по 3 відпоручників з всіх Товариств. — За Комітет: **Іван Сарахман.**

ЩЕ РАЗ ВІДКРИТИЙ КОЛЮМБ.

Від часу, як відкрили Америку, Европа не може погодитися з фактом, хто її відкрив, як і навіщо. Останніми роками література про винуватця цього лиха, Колюмба, зростає щораз більше. Ось маємо ще один новий твір про нього. Учений з Перу Люїс Ульлоа приїхав аж до Барцельони з викладами, які зібрав у солідній книжці, для доказів, що Колюмб був Каталонцем. Далі: називався Кольом; був ватажком озброєного вітрильового корабля; корсарем на службі провідника каталонської революції, Рене Данджу, що в 1470 р. воював проти короля Івана II.; у 1477 р. виправився до Ісляндії та Гренляндії. У Гренляндії найшов ідею шукати нової частини світа. Коли вернувся до Еспанії, прибрав призвище Колюмба і сяяте імя Христофа, щоби затерти своє темне минуле. В інтересі володарів Кастилії, які мали апетит на новевідкриті краї, було берегти псевдоніму Колюмба. З цього всього ясне одно: що не досить було відкрити Америку; треба ще нині відкрити самого Колюмба.

—o—

Хто варив, а хто їв.

Прийшов Прокіп — налляв окріп;

Іде Гаврило — ще ся не зварило;

Прийшов Денис — налляв сім мис;

Прийшов Тарас — зїв все нараз.

ПЕРЕЖИВАННЯ КАТА.

Коли чинебудь переживання можуть бути для нас цікаві, то найцікавішими хіба будуть переживання людини, що вправді не по власній волі, але з уряду, вписує людий на другий світ. Що почуває кат, коли тратить засудженого на смерть? Чи вигляд і доведення засудженого, чи його останній погляд не робить на ката найменшого враження?

Відповідями на ці питання можуть послужити слова французького ката Жоржа Беніт. Він часто висказувався про своє звання так, що можна було вичути в його словах жаль до світа і свойого катівского покликання; що можна було зрозуміти, як він почувався у своїй душі несамовито і нещасливо. Від 18 літ пересліджує його слова, які сказав йому один молодий чоловік, що згинув на шафоті від його руки. В одній французькій копальні знайдено тіло молодої дівчини. Одного гірника підозрівали вже кілька днів передтим у вбивстві дочки надштигара, що була пропала без сліду. В умерлій, знайденій у шибі, розпізнали власне ту пропащу дівчину. Всі докази були проти обвинуваченого. Перед екзекуцією сказав хлопець до ката:

— Вбиваєте мене невинного! Моя душа буде протестувати проти того вбивства, яке зроблено на мені.

Жорж Беніт виповнив свою повинність. Коротке натиснення ґудзичка і бльок, заосмотрений в гострий ніж упав як грім на карк засудженого, якого голова скотилася до коша.

Від того часу завсіди показується катові тінь молодого гірника. Завсіди він чує слова нещасного, а звучать вони так переконуючо, що кат сам повірив вкінці в його невинність. В тім зявилася перед судом дівчина, про яку думали, що той гірник її вбив. Вона втікла з дому перед переслідуваннями мачухи і в Німеччині знайшла собі заняття. Там впала їй в руки стара газета, в якій вона вичитала перебіг процесу за її вбивство і про його висадів. Молодого гірника обвинуватила одна жінка, якої любови він погордив. Невинно страчений до сьогодня переслідує в снах свойого ката.

І ще одна постать показуєть ся Бенітові часто у сні. Так виразно, якби то було вчера — бачить кожну поодиноку сцену, що розігралася тоді, коли він тратив на шафоті Марію Превост. Він сам так представляє цю подію:

— Це була найкраща жінка, яку я колинебудь у житті бачив. Личко з чертами ангела, окружене сплетами ясного волосся, дивні очі з поглядом серни, несмілі, дрожачі немов прислонені серпанком. Зріст молодої смерічки, гармонійні рухи, а звук голосу — правдива музика. Серце завмерло в мені, коли я побачив цей збір принад. Мої руки почали дрожати, ум неначе тьмарився. Моя непевність, зволікання, повільність рухів гнівили, видно, гарну дівчину. Сама приналежала мене до поспіху, сама поклала голову на дошці.

Щойно тоді я зауважив, що її волосся закриває карк. Я вхопив ножички і взяв її золоті, шовкові сплети, але не мігріцитися, щоб їх обтяти. Тоді вона вихопила в мене ножички з рук і сама обтяла собі коси. Трохи іронії було в її словах, коли, показуючи ножичками волосся, дала мені його на память. Потім поклала голову у виріз дошки, замкнула очі і спокійно чекала кінця.

Коли я вийняв з коша відтяту голову, зовсім инакше глядили її очі. Не було в них нічого з погляду несмілої серни. Так мусіла виглядати Марія Превост, коли з холодною кровю вбивала першого і другого нареченого. Смерть зірвала маску з лиця тої дияволської жінки.

Остап Вишня.

ВОЛЬОВИЙ СПОСІБ.

Від ред. Остап Вишня — це дуже талановитий фейлетоніст з Великої України. Свої фейлетони містить він стало в Харківських „Вістях". Недавно появилася окремою книжечкою збірка його фейлетонів п. н. „Українізуємось" Кожний з них — це дійсна перлина гумору і сатири, зроджених на тлі українізації.

Марину Кривоверху знав я дуже добре... Прекрасна жінка... Працювала вона в однім з „коматів", а я туди (в „комат") частенько зазирав по ділах (ділов! ділов!). Ну, й познайомилися...

Марина Кривоверха, розносячи чай, узрить бувало і мене, та й до мене:

— Може би ви випили?... Випийте!... Чайок — він не вредить!...

Марина, як бачите, була в тому „коматі" за служницю... Чай ото було розносить, а після „державних трудов", — „наслідки" було то подмітає, то ганчіркою повитирає, щоб чисто було скрізь.

Завхоз так її і наказав, як бралася вона за працю:

— Щоб мені скрізь чисто було!

А Марина на те йому:

— Та то вже сама знаю. За те й гроші платите.

Справна була жінка Марина... Ніколи їй ніякого „замічення"...

Була Марина з полтавської ґубернії, округ ніяких не визнавала і казала завжди, як було спитаєш її:

— Якої ви округи, Марино?

— Та я ж уже вам казала: полтавської я ґубернії, а „вєзду" кобиляцького... То тепер округи кажуть, пішли, а я як з села виїхала, так тоді ще писалося, що з „вєзду".

Любив я з Мариною побалакати: землячка ж, — полтавська.

Ну, ото було й спитаєш:

— Хто ж ви така, Марино, Українка, чи хто?

— Авже ж не хто: полтавська, Українка.

— А якою ви мовою говорите?

— Ото причепились! Такою, як чуєте... Якою люде, такою й я...

— Ви в школі вчилися, Марино?

— А як же: дві зимі ходила.

— Так якою ж ви мовою говорите?

— Та знаю вже я вас, знаю: українською говорю.

Побалакаємо ото так і розійдемося.

Хороша була жінка Марина, і роботяща й привітна... І про панів не любила згадувати.

Трапилося так, що давненько я з Мариною бачився: не ходив до того „комату".

Чимчикую якось вулицею, а до мене:

— Драстуйте!...

Дивлюсь — Марина.

— Драстуйте, голубочко! Ну, як воно, що воно? Де ви йдете?

— Та йду оце квитка купувати. До дому їду. Рощитали!

— Як?

— А так. Не видержала тої мови української... „Здаменту не здала".

— Як? Розкажіть!...

— А так. Вчили ото нас на курсах, чи як вони, щоб усі по-нашому вивчились говорити й писати... Раніш ото воно „по панському" все було... І я ото ходила, слухала.. Як я людина не дуже ото грамотна, ходила так собі.. „Трохи поспиш, трохи послухаєш". Коли ось комісія:

— Марино, — говорять, — Кривоверха!

Підходжу....

— Звідки, ви? — питають.

— Полтавська.

— Українську мову знаєте?

— А як же... Руської не втну, а свою — кажу — знаю.

— Так скажіть нам, що таке „родовий відмінок"?...

Я їм одказую:

— Відмінка не чула, а що до родів, то трапляюся. Родила, — кажу, — од покійного чоловіка Пилипка, та Господь прибрав... Та воно й краще. Як удовою, та ще й з дитиною...

А вони мені:

— Не те! Не те! Ми не про те... „Відмінок"... А „падеж" знаєте, що таке?

— Так чула від батька, що колись на скотину було таке лихо, падіж, а за моєї памяти не було такого.

— Не знаєте — вони говорять, — ви граматики... Скверновато. А про „вольовий спосіб" знаєте? Про „повелітельноє наклоненіє"?... Як воно в нас буде?

— А чого ж не знаю. Звелять, зроблю, — не звелять — не зроблю. Наше діло таке.

— Ну, йдіть, — кажуть.

Пішла я... Та оце, як бачите — на вокзал аж іду.

— Да-ааа!

Замислився я дуже: шкода мені землячки зробилося.

І чого я, — думаю, — не комісія?!

Сів в автобус і їду.

Чую размову:

— Откуда ви, Вадім Фьодоровіч!

— Ф-ф-у! Екзамен по українізації держал!...

— Ну і как?

— Прекрасно. Спросілі меня про „вольовий спосіб"... Я їм как зашпандоріл:

— „Вольовий спосіб", ето бившеє повелітельноє наклоненіє. Полноє окончаніє, — говорю, — форм „вальового способу", такоє... Ах, чорт, уже забил! Да ето і нє важно... Адним словом, первая категорія:..

— Поздравляю! А мнє єщьо предстоіт ета нєпріятность!

Щасливий Вадим Федорович.

А Марині, бідолашній не поталанило.

P. S. Не знаю, чи мої тут приклади (про Маринин іспит) подібні до прикладів Виборного Макогоненка в його знаменитих гуморесках, — пробачте мені цей „пляґіят", — я тут зовсім в іншу точку бю. Приклади тут мають другорядну вагу.

(Зі збірки „Українізуємось", Харків, 1927.).

ПОДЯКА.

Я членкиня У. Н. Союза, відділ 253 у Лудлов, Масс., складаю щиру подяку урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги у сумі 50 долярів. Не желалаби я нікому, щоби був недужий так, як я й находився у такій біді й серед чужих людей, як се має місце зі мною, що находжусь у санаторії. Дякую також місцевому урядови У. Н. Союза, що занявся тою справою й виставрався о запомогу для мене, а передовсім дякую за се місцевому секретареви. Желаю рівнож У. Н. Союзови, щоби приєднав собі як найскорше 100,000 членів, бо він заслугує на се через те, що стає у пригоді кожному, що є у біді й потребі.

Гаразд!

Розалія Наливайко,
Лудлов, Масс.

На донесення одного гостя сконфісковано купцеві бочку вина за те, що вино було змішане з водою. На судовій розправі суддя питається свідка:

— Але чи ви зовсім певно можете сказати, що це вино було змішане з водою.

Свідок: Ні.

Суддя: Як то ні? А перше зробили ви донесення, що так!

Свідок: Ні, як казав, що то вода змішана з вином.

НЕ ПОЛІЦІЯ, А ЛІКАРІ ВІДШУКУВАТИМУТЬ ЗЛОЧИНЦІВ.

(Як в Римі відшукали вбийника. — Портрет вбийника на зіниці вбитого).

В одній із найліпших повістей французького письменника Росні сказано, що око вбитого переймає в останій хвилі образ убийника, так як фотографічний апарат. Таку думку досі вважали буйною фантазією. Нині вона стається дійсністю.

Лікаря д-ра Кореллі найшли застріленого в його робітні в Римі, а біля нього неживу його сестру. Виринуло питання: чи то вбивство і самовбивство, чи може обоє поповнили самогубство? Знане було, що др. Кореллі жив у добрих фінансових відносинах, що був молодий та що був заручений з дочкою богатого купця. Шлюб мав відбутися за чотири неділі. Лікарева сестра то було лише дівча, що вело братову господарку і помагало братові в його практиці. Покликали до слідства славного римського криміналіста-психольоґа д-ра Вентіно. Він здавна займався теорією ока; казав, що зіниця в останній хвилі приймає образ убийника. Йому вдалося збудувати апарат, який переносить образ зіниці на фотографічну плиту. І др. Вентіно осягнув тепер сензаційні висліди. Викликаний образ ока вбитого Кореллі показав портрет молодого чоловіка темної краски лиця і з темними вусами. Поліція пізнала в ньому лікаревого пацієнта Русоліні, банкового урядника. Арештований Русоліні признався до всього. При останніх відвідинах лікар Кореллі докоряв Русолінієму за його спосіб життя і не хотів далі лічити його. Молодець, холеричної вдачі, подразнений ще й присутністю лікаревої сестри, витягнув револьвер, щоби застрілити лікаря. Сестра кинулася між них, тому куля прошила її. Русоліні кинув револьвер і втік. Лікар відніс сестру на канапу, а коли побачив, що всяка поміч даремна, взяв вбийника револьвер і вбив себе.

Статистика виказує, що кожний пятий мешканець Злучених Держав посідає свій автомобіль.

ЯК ВЕДЕТЬСЯ ВІЙНУ В КИТАЮ.

(Фантазія вояків і підкупність ґенералів.) Знаний французький публіцист і журналіст Жіль Саверайн пише під наведеним заголовком: „Часом китайські вояки виявлять у бою деяку сміливість. Але на загал вони держаться так, як думають, що закінчиться боротьба. Коли приміром думають, що мусітимуть відступати, то зроблять це скорше, ніж приневолить їх до того неприятель. Нема ніякої телефонічної сполуки між військом. Чанґ-Цо-Лін має трохи матеріялу для полевого телефону, але в... арсеналі у Мукдені. Тому ніколи не може бути спільної воєнної операції. Армія ділиться на 3, 4 або більше ґруп, кожда по 4—5 тисяч вояків, які воюють на власну руку. Відповідно до обставин і темпераменту тих вояків, ті ґрупи борються, піддаються або переходять на бік неприятеля. Так нераз буває, що китайський ґенерал запримітить, що йому нараз не стало 50 тисяч війська. Вони перейшли до неприятеля. Чанґ-Цо-Лінів син, молодий хлопець Чанґ-Чу-Гіянґ хотів окупувати провінцію Гонан і перепровадити свої війська через Жовту Ріку. Але приключилася йому пригода. В провінції Гонан стрінувся з великими відділами, що називають себе „червоними списами". Тим „червоним списам" помагають „чарівники", які кидають папірчики на місця, куди мусять переходити Чанґ-Цо-Лінові вояки. На тих карточках виписані якісь страшні клятви. Грозиться їм, що кожен, хто буде боротися проти „червоних списів", втратить охорону своїх предків. Ця клятва викликала страшну паніку серед Чанґ-Цо-Лінових вояків, що були перейшли Жовту Ріку. На щастя молодого Чанґ-Чу-Гіянґа і він мав своїх чарівників. Вони скоро зібралися і порадилися, що треба робити, щоби усунути наслідки тамтої клятви. Рішено, що кожен вояк мусить на свій баґнет настромити ганчірку сукна намоченого в крові. Звичайно вояки зуживають лише малу часть муніції, яку їм дають. Неприятелі не ненавидять так страшно один одного і не хочуть винищуватися взаїмно. В Китаю є около 1,500.000 людей, зодягнених по військовому. Їх заняття: або війна або збирання данини. Ті люде хочуть якнайкраще жити, а не вбиватися взаїмно. Тому не мають охоти сердити противника. Знає це і Чанґ-Цо-Лін. Недавно предложили йому вибрати дві ґранати: або французькі, які при експльодуванню не спричинюють великого гуку, але зате заподіють богато зла; або дві китайські, які експльодують із страшним гуком, але не вбивають. Чанґ-Цо-Лін вибрав ці останні. **„Треба — сказав — людяно вести війну".** Щодо ґенералів, то у них виявився той торговельний змисл, яким також визначуються Китайці у мирні часи. Найзнатніщі китайські ґенерали наабирали великі маєтки, які зложили в американських і европейських банках, або купили собі копальні чи земельні посілости. Коли платять жовнірам (як то звичайно буває), задержують собі 20—25 процент. Деякі замісць платити дають воякам маленькі пакети опія. Величезна більшість Китайців ненавидить своїх мілітаристів і то передовсім за їх нездарність. Ніоден Китаєць не є певен, що йому котрогось дня той чи цей ґенерал не скаже заплатити собі гроші; коли він спокійно похожає собі вулицею, вояки задержать його і відберуть гроші. Коли спротивиться, то тут є на місці і кат, що носить зі собою великий, широкий меч, який на вулиці зітне кожному голову, який важивсяби спротивитися волі

Спочивають невільнинї
Утомлені руки
І коліна одпочинуть,
Кайданами скуті.

Т. Шевченко.

ГІГІЄНІЧНІ ПОРАДИ.

Десять заповідей для тих, що купаються.

1. Не купайся голоден. Зїдж наперед бодай булку, або кусеcь хліба.
2. По обильній їді не купайся скорше, як в три години.
3. Ідучи до купелі, не спішися, а особливо не біжи по сонці.
4. Рорбирайся поволи, але скоро розбешся, входи до води, аби надто не остудитися.
5. Перед входом або вскоченнем до води конечно змочи добре голову і шию.
6. Занурюйся відразу цілком по шию.
7. В воді ніколи не будь без руху.
8. Не давай нурка, а скоро тебе скортить, затикай щільно пальцями уха.
9. Скоро тільки почуєш в тілі холод, виходи з води, обтирайся сейчас сильно, а потім можеш вже голий вигрітися на сонці. Убирайся не зволікаючи.
10. Радше не доїдж, не доспи, а не опусти щоденної купелі. Недоїджене можеш завтра доїсти, недоспане — доспати, — але недокупаного вже не докупаєш, хотьби ти і 2 рази так довго сидів завтра в воді.

Приписи на красу.

Нічого в сім дивного, що жінки, а хочби навіть мущини дбають за зверхний вигляд, за красу. Лише фальшиві є дороги, якими люде йдуть до осягнення краси. Всі штучні способи, всі косметики звичайно найліпші для їх винахідників і купців.

А таки є способи, котрі дійсно ділають успішно. Способи природні.

Передівсім треба памятати, що головним услівєм краси є — здоровля. На сій основі можна видумувати способи до вдержання краси.

Отже передівсім — праця. Якенебудь заняттє, щоби лише вдоволяюче, пожиточне так умови як і тілу, щоби не перетяжувало сил. Коли з вдоволенням сповняєте ви свій обовязок, лице прибирає приємну, живу краску, очи лиснiють, рухи свобідні, цілість гармонійна. Хто думає лише над своєю недолею, нудить нею всіх безнастанно і чується нещасливим, сей не може виглядати приємно і свіжо.

Щоби удержати зглядну молодість і свіжість, треба удержувати здорове тіло. Їсти стільки, щоби все відчувати певний апетит. Їсти поволи, малими кусннями, жувати добре. Їсти страви здорові, прості. Обмежити скількість мяса, їсти більше ростин, овочів, доброго масла, меду, молока. Потім дуже успішною для краси є віддихова руханка. Глибокий віддих очищує кров, а тимсамим і тіло; управильнює круженнє крови, відсвіжує її і так тіло остає довго молоде і свіже. Запобігає хоробам серця і легких. Хорі на серце відчувають уже в короткім часі полекшу, коли призвичаються, заки покладуться спати, відітхнути глибоко кільканайцять разів при відчиненім вікні. І чистота, цілковита чистота. Добре обмиватися літною водою, часті теплі купелі, щоби позбутися поту зі шкіри, котра, головно на лици, втягає нечистоту і куряву. Вкінці сон. Закороткий сон — затирає красу, очи і краска змучені не додають краси вигляодови. Тому, що потреба сну є зглядна, треба до неї примінитися, спати, скільки природа сего вимагає; все ліпше спати забогато ніж за мало.

Сими природними способами удержується красу до пізної старости.

Там уряд блюдить закони,
Дба про всіх немов про рідних,
За провини же карає —
Тільки бідних, тільки бідних.

„Страхопуд".